

törekvése a lélekben az egymásután következő asszociációknak, emlék- és gondolatföredékeknek és a tudatalatti dolgoknak egyidőben való érzékelésére. Megindítói André Breton és Louis Aragon. Szűz csillagkép (*Virgo*), az állatkör hatodik jegye.

Szűz, a 11,000, a keresztény legenda szerint Sz. Orsolya kísérő, akik 450 kör. Kélnben vértanú halált szenvedtek. Ünnepek okt. 21.

Szűzesség (*virginitas*), orvosi értelemben a nemi érintetlenség.

Szűz Mária, i. *Mária*.

Szvatkó Pál, *1902., tanulmányíró, kritikus, a Prágai Magyar Hírlap szerkesztője.

Szva-Tou, ang. *Svatou*, város Kuann-Tunn kínai tart., 179.000 l., egyezményes kikötő, halászat, cukor- és dohánykivitel.

Szvatopluk, *Svatopluk*, morva herceg. 878. lett a németek hűbéreseként morva fejedelem. A magyar honfoglalás mondái szerint ő volt Pannónia ura, aki egy fehér loért adta el a magyaroknak országát. A magyarok elleni harcokban elesett.

Szverdlövszk, szovjetországi város, az Ural-vidék 1934. évi felosztásakor Sz. területének (834.800 km², 4,403.600 l.) fővárosa lett, 462.600 lakos.

Szvistov, *Szisztova*, bolgár város a Duna partján, 12.046 l. 1791. béke Ausztria és Törökország között. Dunai gabonakikötő.

Szvit, i. *Suite*.

Szvorényi József (1816—1892), cisztercita pedagógus, irodalomtörténész, író, a M. Tud. Akadémia tisz. tagja.

T

T, a kereskedelemben tara, súlymértéknél tonna (t).

Taaffe, *Eduard*, gróf (1833—1895), osztrák államférfi, 1867-től több ízben miniszter, tiroli helytartó, 1887—93. miniszterelnök, a katolikusokkal s szlávokkal kormányzott: a radikális ifjúscekek és németek megbuktatták.

Tab, kk., Somogy vm., tabi j., 3681 l., vá, posta telefont.

Tabajd, nk., Fejér vm., vállj., 1372 l., vá. Alcsut-Felcsut és Baracska, posta, tel.

Tabakovits Dusan, *1877., a Magyar Nemzeti Bank ny. igazgatója.

Tabán (Rácváros), Budapest I. kerületének a Várhegy és Gellérthegy közé eső része. Már teljesen lebontották ódon házait s helyükre parkot csináltak. Paleolit-kori leletek.

Tabella (lat.), táblázat, kimutatás.

Taberna (lat.), deszkabodé, sátor, bolt. Olasz alakja: *Taverna*, kocsmá, bár.

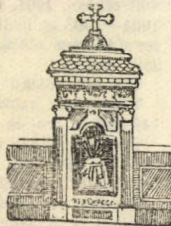
Tabernaculum (lat.), az oltáriszentség helye: szentség-ház. Eredetileg: sátor, kunyhó.

Tabéry Géza, *1890., hírlapíró Nagyváradon. Az erdélyi irodalom szervezésében szerepet játszott. Regény- és drámaíró.

Tabes (lat.), sorvadás, közönségesen a gerincsorvadás.

Tábla, kir. (l. ott.) fétől-Tabernaculum tábla.

Táblabíró az 1868 : LIV. tc. életbeléptéig működött 4 kerületi tábla bírója. A T.-ság tiszteletbeli állás volt, amelyre a közéletben érdemeket szerzett férfiakat a megyék választották. A táblák székhelye Nagyszombat, Kőszeg, Eperjes és Debrecen volt. Első folyamodású bíróság volt a törvények által oda utalt ügyekben. Az 1728 :

XXX. tc. állította fel. **Mal** használatban **T**. a kir. fétől-tábla bírója.

Táblabíró-kor, annak az időszaknak az elnevezése, amelyben Magyarországon a kerületi táblák bírái, akiket e semmiféle anyagi előnyöket nem biztosító címmel tiszteltek meg, Irányították a közvéleményt s töltötték be, rendszerint aránytalanul csekély díjazás ellenében a megyei hivatalokat. Habár a táblabírói tisztséget már a XVIII. sz. elején megállapították, a T.-nak mégis csak a XIX. sz. első felét nevezzük, amikor a reformizmussal telített fiatal nemzedékekkel szemben a táblabírák a megfontolva haladó konzervatívizmust képviselték. A táblabírák mintaképe Deák Ferencben testesült meg. Szép emléket állított nekik Jókai *A régi jó táblabírók* c. regényében.

Táblabíró-stílus. Így nevezik a XIX. század első felének magyar művészetét, a magyar biedermeiert. A T. kora szorosan véve a bécsi kongresszustól (1814—1816) s a szabadságharcig tart. A T. nem egyéb, mint a klasszikus császár-stílus (empire) leegyszerűsítése. Leginkább a bútorkorban s apró használati tárgyokban jut érvényre.

Táblafestészet, a képet — a fal-, üveg-, mozaik- és miniatűrfestéssel ellentétben — fatáblákra festi. Technikája az V. sz. indul el Bizáncból, a XIV. sz. Itáliában már a falfestéssel teljesen egyenrangúan művelték. A XVI. sz. óta a képek nagy terjedelme folytán a fatáblákat fakeretre kifestizett vászonnal pótolták.

Táblahegység, *Table Mountain*, meredek oldalú délafrikai sasbérc, Cape Towntól D-re (1082 m).

Táblaolaj, i. *Olíva*.

Táblás szöveg, az ábrás szöveg régebbi módjainak egyike; ma már csak a háziiparban használják. A minták szövése szinegre erősitett hosszú pálcák segítségével történik.

Tableau (fr.), az értékpapír-, valuta- és devizakereskedelemben kimutatás az egy-egy üzleti napra szóló vételi és eladási megbízásokról a megbízó, az ügynök, a tényleges és az elszámolási árfolyam feltüntetésével. Könyvelési okmányul szolgál.

Tableau (tabló, fr.), kép, élőkép színpadon.